

DE BVK-KRAAM VINKEVEENSE Plassen PETITIE OF UITZETPLAN

ROBERT PAUL NAEFF EN JORIS WEITJENS

De Vinkeveense plassen trekken sinds jaar en dag karpervissers uit alle hoeken van Nederland en daarbuiten. Maar die karpervissers hebben het de laatste jaren een stuk moeilijker gekregen. Het aantal uren om aan een karper te geraken is een veelvoud van wat het was in de jaren 1990 en eerder.

Hoe kan dat? Karpervissers die onderstaande petitie hebben getekend hopen/verwachten misschien dat daarmee de tijden van weleer zullen herleven. Zou dat kloppen of kunnen karpervissers beter op een paard wedden dat heeft aangetoond succesvol te kunnen zijn?

Petitie

Wij, bij de Vinkeveense Plassen betrokken mensen, constateren:

- Dat het water van de Vinkeveense Plassen door het onttrekken van fosfaat te voedselarm is geworden
- Dat het ecologisch evenwicht hierdoor in onbalans is geraakt
- Dat hierdoor ook de Quagga mossel oprukt die het water nog voedselarmer maakt
- Dat daarmee de visstand en vissoorten verder teruglopen
- Dat veel sportvissers de Vinkeveense Plassen daarom links laten liggen
- Dat fonteinkruid en kranswier sterk uitbreiden
- Dat de biodiversiteit afneemt

Als je geen (voor)kennis hebt, word je ongetwijfeld heel gemakkelijk aangesproken/ingepakt door deze slogans. Maar vooral als je de laatste twee punten combineert, zal je als karpervisser toch ook wel aan het twijfelen slaan. Toevallig ben ik afgelopen zomer (met duikbril) tussen de waterplanten gedoken in de (nog helderder) Spiegelplas. Ik werd geraakt door het krioelende leven, dat er juist tussen die waterplanten te zien was! Ik zag in één beeld tenminste vijf vissoorten.

Voedselarm -> soortenrijk -> grote karper

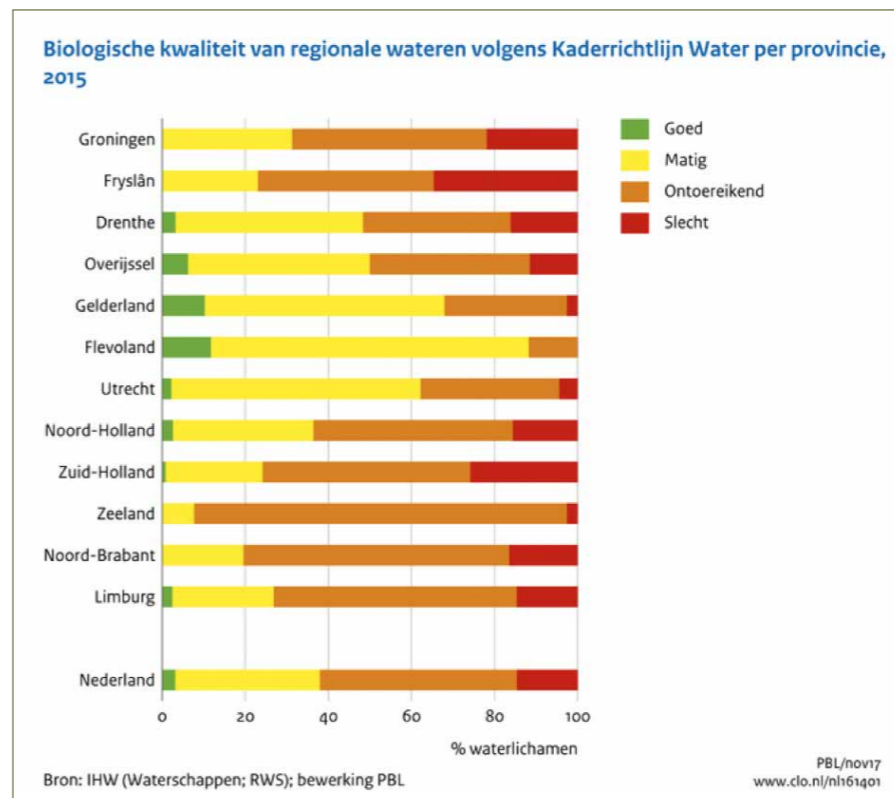
Laat ik nou in de week dat ik die petitie ontdekte op KWO een overleg hebben bij de waterbeheerder van de Vinkeveense Plassen. Dat overleg ging weliswaar over een polder in de buurt, maar het onderwerp was hetzelfde: verbetering van de waterkwaliteit om de diversiteit te vergroten. De spreker daar liet overtuigend zien hoe beroerd het er, ondanks allerlei berichten over betere waterkwaliteit, in werkelijkheid aan toe is in Nederland. Ja, met de (grote) rivieren gaat het al sinds de jaren 1980 aanzienlijk beter, maar met name door verstedelijking en intensieve landbouw gaat het in de meeste polders helemaal niks beter, zelfs slechter. En als je dan weet dat we afspraken met Europa hebben gemaakt dat die waterkwaliteit flink moet verbeteren, snap je de uitdaging. Dus zeker in een landbouwgebied waar die Vinkeveense Plassen middenin liggen, ontcom je haast niet aan middelen zoals defosfateren.

Om te achterhalen waar die klachten van karpervissers over de karperstand vandaan komen, vroeg ik de afgelopen jaar in onze BVK-kraam aangeschoven Robert Paul Naeff om zijn licht te laten schijnen. Robert Paul heeft in de jaren negentig zes jaar aan de Vinkeveense Plassen gewoond en heeft bovendien de nodige ervaring met water- en natuurbeheer.

“Iedereen weet toch dat op helder water de soortenrijkdom aan planten en dieren veel groter is dan in troebel, eutroof water? Op het land is het niet veel anders. Natuurbeheerders doen altijd hun uiterste best om de grond in natuurgebieden te verschrallen omdat onder dergelijke voedselarme omstandigheden het aan-

tal plantensoorten het grootst is. In voedselrijk en troebel water heb je natuurlijk een hele grote biomassa aan leven. Veel vis en (zweef)algen, maar als we bijvoorbeeld kijken naar de echte onderwaterplanten dan zijn die quasi afwezig en dus ook de lagere dieren die ervan afhankelijk zijn. Helder, voedselarmer water geeft veel planten(soorten) en tegelijkertijd produceert het dus ook

Iedereen weet toch dat op helder water de soortenrijkdom aan planten en dieren veel groter is dan in troebel, eutroof water?

heel veel lagere dieren. Denk aan slakken, mosselen, kleine kreeftachtigen zoals zoetwatergarnalen, waterpissebedden, watervlooien, waterinsecten en hun larven... Allemaal belangrijke voedselbronnen voor karpers.”

Robert Paul laat hier mooi zien dat voedselarmer dus niet betekent dat karper het moeilijk krijgt, in tegendeel: karpers profiteren juist van de rijkdom aan het rijke en gevarieerde menu die dat oplevert. Vandaar die prachtige grote karpers die er thans zwemmen. Het kan bij de petitie ondertekenende karpervissers dan ook onmogelijk gaan om de gemiddelde grootte van de karper in die plassen, maar vast wel om de geringe omvang van de huidige populatie.

Herkomst en ontwikkeling van het karperbestand

Over hoe het was in de Vinkeveense polder in de jaren 1990 heeft Robert Paul ook wel wat te melden:

“In mijn tijd was het water van de kleine en middelste plas vrij donker en ook de omliggende poldersloten waren niet echt helder te noemen. Wel groeiden er

De diversiteit in helder plantenrijk water is groot.

Robert Paul met een typische (eind) jaren 1970 OVB-spiegel, gevangen begin jaren negentig in de Vinkeveense Plassen.

veel lelies en plompenvelden. Opvallend was dat ik op die troebele plaatsen op en rond de plassen vaak wat kleinere karpers ving. Met name het water van de grote plas, met dieptes tot meer dan 40 meter, was ook in die tijd al kraakhelder en er groeide toen al volop bronmos, fonteinkruid en kranswieren. Er zat een schitterend karpbestand op de plassen, bestaande uit vissen met alle soorten beschubbingstypen en modellen die

je je maar kunt voorstellen. Hierbij moet ik opmerken dat hoewel de karpers voor die tijd gemiddeld best groot waren, de allergrootste vissen op de plassen in die tijd maar iets over de 15 kilo wogen.”

Die dichte karpbestand van vroeger is niet uit de lucht komen vallen. Natuurlijke aanwas van karpers is op dergelijke zandwinplassen zelden substantieel. Die karpers komen dus voor het leeu-

wendeel van uitzettingen uit het (verre) verleden. En daar hebben we cijfers over. Een jaar of wat geleden hebben Paul Hendrix en ik alle jaarverslagen vanaf 1940 van hengelsportverenigingen in Amsterdam uitgekamd op karpers-uitzettingen. Laat de Vinkeveense Plassen nu ook al sinds de jaren 1940 in het pakket hebben gezeten. En er werd niet zuinig uitgezet in die jaren tussen 1965 en 1995. Circa 10.000 karpers alleen al in de Vinkeveense Plassen zelf en ook de HSV Wilnis deed in dezelfde polder nog een duit in het zakje. Rond 2000 begon het effect van die grootschalige uitzettingen weg te ebben.

Tussen 2005 en 2012 werden er vervolgens verschillende onderhoudsuitzettingen gedaan in het kader van het SKP Vinkeveense Plassen (HSV Weesp en omstreken is thans de visrechtgebende) en het naburige en in verbinding staande SKP van HSV Wilnis in de Gagel/Bijleveld. In totaal zijn er in die periode rond de 400 karpers uitgezet. Merkwaardig en jammer genoeg is het daarbij gebleven. Gezien de gemiddelde leeftijd van het bestand (ruim boven de 20 jaar) en de geringe natuurlijke aanwas van karpers kun je dus verwachten dat het bestand inmiddels flink is uitgedund. Vraag is wel of dat een ramp is.

Robert Paul daarover:

“Ik denk dat als je op zoek bent naar heel grote karpers je de meeste kans maakt op helder water. Als ik even de lijn doortrek naar Frankrijk: het is natuurlijk geen toeval dat juist op de heldere meren in Frankrijk maar al te vaak recordvissen worden gevangen. Ik hoef alleen maar namen te noemen als Madine, Du Der of Oriënt en karpervissers weten gelijk waar het over gaat. Wat waren we in Nederland altijd jaloers op die Fransen met hun kraakheldere meren en hun reuzenkarpers en we vroegen ons altijd af waarom wij niet zulk water dicht bij huis tot onze beschikking hadden. Nu hebben we eindelijk zelf zo'n water in Nederland en dan is het weer niet goed... Als ik nu zou mogen kiezen zou ik toch echt gaan voor helder begroeid water met grote, prachtig gekleurde reuzenkarpers. Natuurlijk zul je op zo'n water bepaalde vissoorten zoals snoek-

Helder en plantenrijk groot water staat voor reuzenkarpers.

baars niet of heel sporadisch aantreffen. Maar wel veel en grote snoeken en waarschijnlijk ook schitterende grote ruisvoorns, baarzen en zeelten. “

Meedoen met karpbeheer

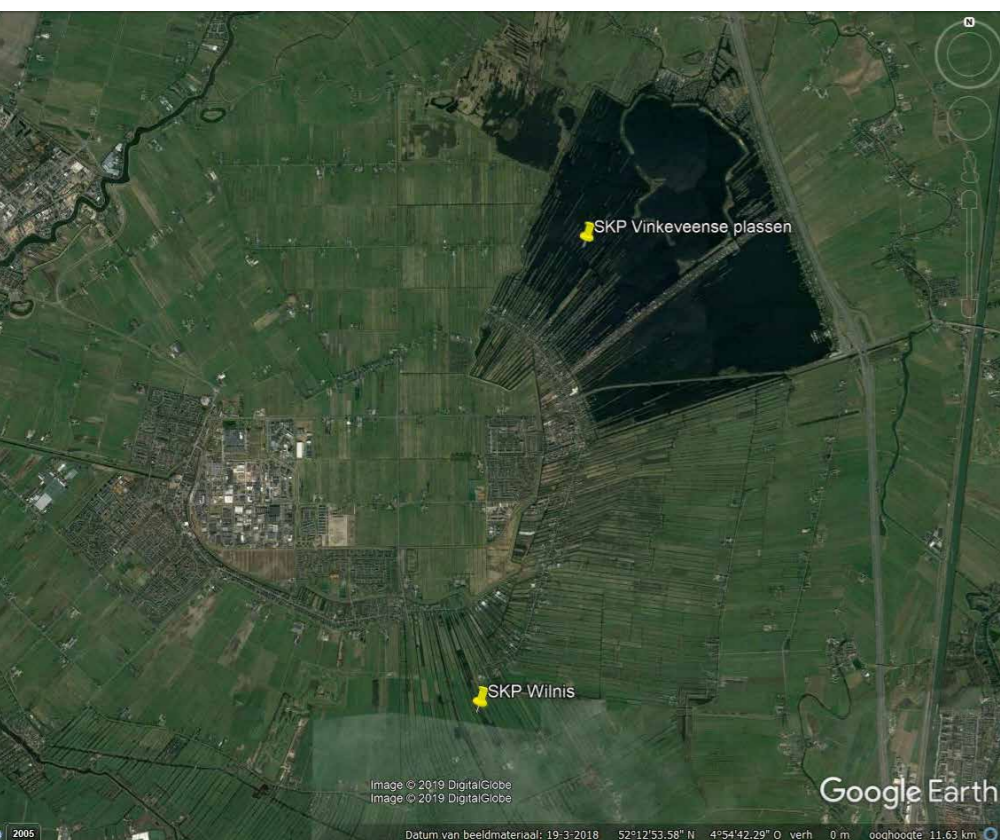
Karpbeheer is keuzes maken, al is die keuze terecht ondergeschikt aan wat de waterbeheerder wil met het water. Nu voor de Vinkeveense Plassen is gekozen voor verbeteren van de waterkwaliteit, is de richting van het karpbeheer meteen ook duidelijk. Nee, dat betekent niet dat je het karpbestand voortaan geheel aan moeder natuur hoeft over te laten. Als je dat doet, zwemt er namelijk over twintig jaar nog nauwelijks een karpers rond. Je kunt tegelijk ook niet verwachten dat de waterbeheerder zelf actief in de weer zal gaan met het beschermen van karpers.

Maar attentie, liefhebbers van (grote) karpers! In plaats van te vechten tegen defosfateren kun je als karpervisser toch veel beter gaan voor een uitzetplan dat het huidige karpbestand op een aanvaardbaar peil houdt? In plaats van niet realistische dromen van minder visuren en grotere karpers, zet je in op kwaliteit en variatie binnen je karpbestand met behoud van, of zelfs gestegen, kansen op recordkarpers!

Voor je nu als karpervisser denkt dat je die actie wel aan anderen kan overlaten, een correctie: een goed uitzetplan baseer je op beschikbare data over het huidige bestand. Alleen daarmee kun je

de ontwikkeling - in dit geval de teruggang van het bestand - aantonen. Die data kunnen eigenlijk alleen van of via karpervissers komen. Karpers op een

diepe zandwinplas (of elk ander diep water) vang je namelijk zelden met netten. De meest eenvoudige (en dankbare) manier om als karpervisser een steentje bij te dragen aan verantwoord karpbeheer is het melden van (spiegel)karpers. De SKP-coördinator van Vinkeveen en Wilnis, Mike Molleman heeft bewonderenswaardig lang standgehouden. Het was en is opboksen tegen de niet-be-reidwillige houding van de karpervissers aldaar. Naar de reden van die onverschilligheid is het gissen, maar de combinatie van 'professionele karpervissers' en een spiegelkarpers met foto melden bij een SKP is altijd al lastig geweest. 'De goeien' niet te na gesproken uiteraard! Kom, karpervissers van de Vinkeveense Plassen: draag je steentje bij en voel je niet te groot om je (spiegel) vangsten te melden. Je kunt altijd terecht op spiegelkarpersmelden@outlook.

De Vinkeveense plassen: ruim 1000 ha aaneengesloten water.

Vinkeveen als uitdaging!

Mike Molleman met een prachtige projectspiegel uit 2006. Mike toont met zijn SKP-monitoring aan dat de Vinkeveense Plassen en de wateren nabij Wilnis (Gagel en Bijleveld) één water zijn. Een deel van de karpers pendelt tussen de grote plassen en deze veenplasjes.

com dan ben je gegarandeerd zeker van een serieuze en privacy-bestendige afhandeling.

Onderhoudsuitzettingen overeenkomen

De bal moet weer gaan rollen in Vinkeveen en dit stuk is hopelijk een pass in de goede richting. Het is nu aan de HSV'en en de, in het algemeen welwillende, federatie MidWest Nederland om op basis van de ontwikkeling van het karperbestand aan de waterbeheerder te laten zien dat kleinschalige onderhoudsuitzettingen het streven naar een betere waterkwaliteit niet in de weg zitten. Meer diversiteit kan op dit type wateren prima hand in hand gaan met een vitaal karperbestand waar heel veel karpervissers intens van genieten. Ook bij de vermaarde en goed vergelijkbare Slotterplas is dat bij dezelfde waterbeheerder op basis van met name hengelvangstregistratie en SKP-gegevens met succes gebeurd. Hoewel daar het karperbestand ondanks het uitzetprogram-

ma nog steeds licht krimpt, vergoeden de prachtige (goed groeiende) uitzettingen die daar mondjesmaat maar regelmatig worden uitgezet heel veel.

Tot slot laat ik graag Robert Paul nog even aan het woord:

“Dat het vissen er in de jaren op de Vinkeveense Plassen moeilijker op geworden is dankzij de toename van wier en onderwaterplanten, neem ik gelijk aan. Maar ligt daar ook niet de uitdaging voor een sportvisser? Waarom zou het vissen op grote karper makkelijk moeten worden? Moet het karpervissen dan overall een soort eenheidsworst worden? Ik denk dan aan commerciële meren waar ieder obstakel of plantje is verwijderd. Waar door bijvoeding en een onnatuurlijk hoge bezettingsgraad van grote karpers het vangen van een ‘fish of a lifetime’ wel heel erg makkelijk is geworden. Ik zou het jammer vinden als Vinkeveen die kant op zou gaan. Het water is juist zo uniek door zijn helderheid, structuur, plantengroei en zijn prachtige karpers. Geeft een visserij op zo'n water

dat bezaaid is met hindernissen en uitdagingen niet veel meer voldoening als er uiteindelijk een machtige vis wordt geland? Ik zat toevallig van de week op YouTube naar een video van Peter Vlasveld te kijken. Deze fanatieke karpervisser laat schitterende onderwateropnames zien van karpers op de Vinkeveense Plassen. Van hem geen enkele wanklank over gebrek aan fosfaten of te veel waterplanten... Net als Joris heb ik de Vinkeveen-petitie niet getekend.”